

religiosa amb cants', angl. *carol* 'nadala, cançó nadalenca' (Jud, *BGPSR* vi, 12; *FEW* II, 644, etc.); justament l'oc. ant. *corola* id., que causava alguna dificultat fonètica amb la seva *o*, fa creure que pel fet de ser -AULA una terminació no-llatina era substituïda per la parònima -OLA del llatí vulgar, tan freqüent en canvi; i això mateix es va esdevenir amb *πλαγλαυλος* en la seva transfiguració paulatina fins a interpenetrar-se amb *FLABŪLU donant *FLAGIOLU i després *FLABIOLU.

DERIV.: *Flautada*. *Flautam*. *Flautat* adj.: més aviat *aflautat*, m. part de l'orgue o registre [1524], doc. relatiu a la construcció d'orgues: «dos registras, dels quals faran tres diferències: *flabutat*, e *flabutat* ab quinzens, e *flabutat* ab mixtura», *InvLC*; en una de les velles esglésies de la ciutat «alguns altars hi ha curiosos y de escultura, sent dorats los més, ab l'orga, que és dels millors de Barcelona per la dulçura de son *flautat*», B. de Maldà (*Excursions*, p. 30); prop dels cims de la muntanya de Montserrat, cap a l'O. del monestir, hi ha un conjunt de penyes gegants de forma més o menys cilindre-cònica, que en diuen *Els Flautats* (1926).

Flautejar [1905, Bulbena; i ja en un autor del S. XIX?]; *flauteig*. *Flauter* 'sonador de flauta', 1507, 25 Busa-N., C-VII-2.16f.; +*flauteria*, 'conjunt dels registres d'un orgue': «lo orga, també últimament és nou en sa caxa y cadireya, y renovada en part, y demés nova sa *flauteria*», B. de Maldà (*Excursions*, p. 28). +*Flautilla* 'instrument que forma part d'un rellotge de música': «volent-li oïr tocar amb ses *flautilles* alguna contradansa», B. de Maldà [*Coll. de la B. V.*, 62].

Flautí [Lab. 1839]. *Flautista* [Lab. 1839]. *Flautós*. *Aflautat* [1905, Bulbena; crec ja en el S. XIX] *veu-ada* 'veu de falset': «el senyor Jeroni es posava a contar 35 amb veu un xic *aflautada*, a còpia de voler ésser solemniat, algun episodi de la guerra de Troia», Coromines (*Silèni*, cap. 2, p. 52); *aflautar*; *aflautament*. *Enflautat*. *Fermuta* (*AlcM*): sembla resultat d'un **fremuta*, fruit d'un encreuament local de *flavuta* —veg. 40 supra— amb *fremir*, però s'imposa desconfiar molt d'un mot donat sense indicació de fonts i per a un lloc com aquest.

De *flabiol*. *Flabioler* [mj. S. XIX, *El Flabioler del Ter*, nom de ploma: «la plèiade dels qui En Rubió i 45 Lluch anomenava, amb molta gràcia, *poetes de riu*, perquè tots eren gaiters, o *flabiolers*, o tamboriners, o alguna altra cosa, del Llobregat, del Ter o del Freser ---», Coromines, *O. C.*, 1180b8f.; *BDC* XVIII, 89]; no registrat pels diccs. fins al *DOrt.*; *flabiolaire* [1905, 50 Bulbena]. *Flabioler* [c. 1820]: «si s'aturen las corrents, / si no canta el rossinyol, / si'ls pastors no *flabiolerjan* / si'ls aucells perden els jocs / --- / és que, malalta ma Filis, / roman el món com un roc», Josep Togores, Comte d'Aiamans (*JMBover, Bibl. EscrBal.* 55 II, 441.1.5); *flabioleig* [Ruyra, 1919]. *Enflabiolat* 'indignat, arriat', mall., en les variants: *enjubiolat* (*BDLC* IX, 378) i *enfa-* «--- ses raons sien acabades. Paraula de rei no pot mentir, / i sa meua ha d'esser així. Com en Jaumet vé el rei tan *enjubiolat*, digué: —Per 60

amor de Déu, no s'enfad, senyor rei!», *AMalcover* (*Rond. BDLC* XVI, 134).

¹ *Cròn.*, cap. 296, Casac. IX, 14.8. Ed. de grafia modernitzada: entenc que el ms. deu, però, portar escrit *flabutes*, altrament Casac. no hi hauria posat: dièresi, ni la nota de peu de pàgina explicant que vol dir 'flautes'. —² Ultracorrecció deguda a un impressor estranger, que no distingeix prou el català de l'occità ni de la seva llengua nativa: «toquador de *flota*» traduït per l'al. mj. *phyffer* (= *pfeifer*), en el *Vocab. Cat.-Al.* de 1502 (§ 1600). —³ Mirandès. *fráita* que segons Leite de V. és també portuguès antic (*Phil. Mirand.* II, 190). No consta en portuguès altra accentuació que en la *a*. —⁴ Denota un arrelament molt vell en gascò la forma *laüto* o *lagüta* de les valls pirinenques: «Et piu-piu dera mèlagüta» ('el piu-piu de la meua flauta') és títol d'un dels poemes cabdals del màxim poeta gascò modern, el bigordà Miquèu Camelat. Car el pas de *fl-* primer a *bl-*, seguit de desaparició, solament s'acompleix en bearnès, etc., quan el mot té un arrelament multiseccular (davant vocal la tendència a generalitzar l'aspiració fins a l'element manlevat sí que té més extensió). Que en gc. gironadí marítim hi hagi «*aflaouüte*: flüte» (Moureau), on la tendència a l'aspiració és més feble, ja s'ha d'esperar. Altrament les dades del *FEW* ja fan prou claror sobre el conjunt. —⁵ Les altres etimologies que han circulat són molt menys defensables encara, en bona part quasi absurdes. No cal refutar gens la idea de la combinació de notes *fa-ut-la* o *fa-la-ut*. L'encreuament de *flaujol* amb *laüt*, admès per Gamillscheg i Bloch en llurs diccionaris, és tan inversemblant com les noccs d'una gata amb un ratolí. Aquell lingüista va renunciar així a la seva impossible combinació anterior *FLABŪTUM 'ric en sons' (pensada tan arbitrària quant a la definició semàntica com impossible morfològicament, i que no va agafar altre peix que Fouché, l'home més acomodatic i acritic). No ho és menys el *FLATUTITARE de Horning. Crec que també es poden retirar dos altres suggeriments que feia jo, a la fi de l'article del *DCEC*, com a menys versemblants que el preferit llavors i ara, i a títol merament alternatiu com a menys dolents que els rebutjats; ni amb aquest caràcter alternatiu no sembla ara digne de més estudi el segon; el primer amb prou feines: un *FLATUARE derivat de FLATUS, -ŪS (cf. *tumultuare*, *tonitruare*) i després tractament savi de la -r-, però metàtesi de la *u*; però com tractament cultista en un ètimon indocumentat? —⁶ Montoliu no entengué la cita medieval, que el *DAG.* addueix segons MilàF, del verb *flaütelar* 'tocar la flauta, o el flabiol' (cf. el cat. normal *flautejar*), atribuint-ho a un in-existent substantiu *flautella*. Però que es tracta d'un present verbal salta a la vista segons el context: «L'us menet arpa, l'altre viula, / Pus *flaütella*, l'altre siula». No hi ha dubte que *siula* és el present de *siular*, i amb ell s'oposa *flaütelar* (*viular*, altrament, també era verb, i sigui això o substantiu *viula*=*viola* amb verb sobreentès, en tot cas importa més